SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Nolby

I Njurunda socken i sydöstra Medelpad finns Nolbystenen. Den står nära sin ursprungliga plats. Runstenen med inskrift från 1000-talet undersöktes och avritades redan år 1600 av Johannes Bureus. Hans intresse för stenen var stort eftersom han trodde sig härstamma från den i inskriften omnämnde Bure. En sådan släktskap är naturligtvis omöjlig att fastställa. Under sin resa till Lappland 1734 gjorde Carl von Linné ett upphåll för att botanisera vid Nolbykullen. Han band då sin häst vid runstenen.

Runor

ᛒᚾᚱᚴᚢᛅᚾ ᚢᚴ ᛋᛁᚼᚢᛅᛋᛏᚱ ᚢᚴ ᚠᚱᛁᛒᛁ ᚱᛅᛁᛋᛏᚢ ᛋᛏᛅᛁᚾ ᚦᛁᚾᛋᛅ
· ᛅᚠᛏᛁᛦ ᛒᚢᚱᛁ ᚠᛅᚦᚢᚱᛁ ᛋᛁᚾ · ᛁᚾ ᚠᛅᚱᚦᛅᛁᚼᚾ ᛘᛅᚱᚴᛅᚦᛁ

Translitterering

barksuain uk sihuastr uk friþi raistu stain þinsa · aftiʀ buri faþuri sin · in farþaihn markaþi

Normalisering

Bergsvæinn ok Sigfastr ok Friði ræistu stæin þennsa æftiR Buri/Byri, faður sinn. En Farþiagn markaði.

Översättning

Bergsven och Sigfast och Fride reste denna sten efter Bure/Byri sin Fader. Och Fartegn ristade.

Publicerad: A. Hellbom, Medelpads runstenar nr 1.

Då u-runan kan stå för både u och y går det inte att säga säkert om fadern i inskriften hetat Bure eller Byre. Det senare alternativet är nog troligast, medan det första är det som vunnit mest spridning. Stenen kallas också för Burestenen.

Av de tre brödernas namn är Sigfast vanligt, medan de andra två är ovanliga. Bergsven är bara känt från en annan runsten. I medeltida källor bärs det till största delen av män från Jämtland. Namnet skulle också kunna tydas Barksven. Något sådant namn är dock inte känt. Från det medeltida Sverige är endast ett personnamn på Bark- känt, nämligen det sällsynta och till Östergötland begränsade Barkvid. Däremot finns flera namn på Berg-. Fride förekommer i en östgötsk och ett par danska inskrifter. Två medeltida gotlänningar och några danskar har också burit detta namn. Det är från början en smeknamnsform för ett namn som börjat med Frid- eller slutat på -fred.

Ristaren Fartegn har inte signerat någon annan runsten och ingen annan ristning har heller tillskrivits honom. Namnet Fartegn är förekommer även i en hälsingsk och en östgötsk runinskrift. Fartegn betyder 'resande köpman' och det är alltså från början ett slags yrkesbenämning som sedan kommit att användas om personnamn. Från senare tid är namnet framför allt känt från Norrland och då inte sällan i smeknamnsformen Fardhe/Fale. Det finns dock spridda exempel finns på att personer i längre söderut i Sverige liksom i övriga Norden burit detta namn. Fartegn använder ordet marka i betydelsen rista runor. Det gör också den Håkan som ristat runstenen som sitter inmurad i korväggen inne i Tuna kyrka i Medelpad, liksom Ölver och Brand som tillsammans signerat en runsten i Hälsningland. För övrigt används det flera gånger av den i Uppland och Gästrikland flitigt verksamme Åsmund Det kan noteras att ordet i vikingatida inskrifter har en typiskt nordlig utbredning. Från medeltiden är ordet känt även från annat håll.

Se även:

Översätta runor - Om translitterering, normalisering och översättning av runor.
FMIS Fornsök - Läs mer om denna runsten i Fornsök.

Till Medelpad

VÄLJ RUNSTEN:

Välj en länk

VÄLJ LANDSKAP:

Landskap:

Foto: Bengt A Lundberg

Så hittar du dit:
Klicka på länken nedan till Eniros karttjänst.

Eniro.se